

Vammaisneuvoston aloite esteettömyysyhdyshenkilön nimeämiseksi Riihimäen kaupungin tilojen ja kiinteistöjen osalta

Esteettömyys ja saavutettavuus ovat tärkeitä edellytyksiä sille, että vammaiset henkilöt voivat elää itsenäisesti ja osallistua täysimääräisesti kaikilla elämänalueilla. Suomen 2016 ratifioimassa YK:n vammaissopimuksessa veloitetaan sopimuspuolet toteuttamaan asianmukaiset toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn esimerkiksi fyysiseen ympäristöön, tiedottamiseen ja viestintään. Näiden lisäksi vammaisilla henkilöillä tulee olla yhdenvertainen pääsy myös muihin yleisölle avoimiin tai tarjottaviin järjestelyihin ja palveluihin niin kaupunki- kuin maaseutualueillakin. Näitä toimia, joihin sisältyy saavutettavuuden esteiden tunnistaminen ja poistaminen, sovelletaan muun muassa rakennuksiin, teihin, kuljetukseen sekä muihin sisä- ja ulkotiloihin, kouluihin, asuntoihin, terveydenhuoltoyksiköihin ja työpaikkoihin. (Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 27/2016, artikla 9).

Esteettömyydellä tarkoitetaan lähinnä fyysistä ympäristöä, kuten rakennuksia, ulkoalueita ja julkisia liikennevälineitä.

Saavutettavuudella tarkoitetaan "aineetonta" ympäristöä, kuten tietoa, verkkosivuja, palveluja ja asenteita.

Sosiaalinen saavutettavuus tai esteettömyys liittyy asenteisiin, yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen. Myönteiset asenteet ihmisten moninaisuutta kohtaan näkyvät esimerkiksi asiakaspalvelutilanteissa ja kaikissa ihmisten välisissä kohtaamisissa arvostavana käyttäytymisenä muita kohtaan.

Yhteistä näille termeille on, että niin fyysisen ympäristön kuin vaikkapa verkkosivujen ja palvelujen pitäisi olla kaikille sopivia ja kaikkien saatavilla riippumatta ihmisen toimintakyvystä.

Esteettömyydessä on kyse ihmisten moninaisuuden huomioonottamisesta rakennetun ympäristön suunnittelussa ja toteuttamisessa. Esteettömyys mahdollistaa ihmisten asumisen kotonaan ja sujuvan osallistumisen muun muassa työntekoon, harrastuksiin, kulttuuriin ja opiskeluun. Esteettömyys on yhdenvertaisuutta ja osa kestävästä kehitystä. Esteettömyys merkitsee myös turvallisuutta ja laatua. Se kertoo ajattelutavasta, oikeista asenteista ja erilaisuuden huomioon ottamisesta.

Esteetön ympäristö on välttämätön monille ihmisryhmille, mutta se auttaa merkittävästi myös muita tilojen käyttäjiä. Esimerkiksi tavaroiden kuljettaminen, siivous ja tilojen huolto helpottuvat, kun ei ole kynnyksiä, portaita tai jyrkkiä luiskia. Esteettömyys ei yleensä maksa rakennusvaiheessa "esteellistä" enempää, kyse on hyvästä suunnittelusta ja suunnitelmien toteuttamisesta. (<https://www.invalidiliitto.fi/tietoa/liikkumisen-tuen-palvelut/esteettomyys>).

Riihimäen kaupungin strategian tavoitteena on varmistaa, että kaupunkimme on houkutteleva ja elinvoimainen kohtaamispaikka niin asukkaille ja kuin yrityksille. Kohtaaminen ja osallistuminen edellyttävät, että ympäristö ja palvelut ovat esteettömiä ja saavutettavia kaikille kuntalaisille.

Riihimäen vammaisneuvosto on vuosien ajan pyrkinyt vaikuttamaan Riihimäen kaupungin palvelujen esteettömyyteen ja saavutettavuuteen. Vammaisneuvoston esteettömyystyöryhmä on tehnyt esteettömyyskartoituksia yksittäisiin kaupungin kiinteistöihin ja tiloihin, kuten uimalaan, urheilutaloon, kirjastoon ja Jarrumiehenkadun sosiaalikeskukseen. Yhteistyössä kyseisten palveluyksiköiden esimiesten ja tilakeskuksen kanssa kohteissa on tunnistettu ja saatu toteutettua erilaisia esteettömyyttä parantavia toimia. Toisinaan muutostarpeet ovat olleet pieniä ja ratkaisut suhteellisen helposti toteutettavissa, toisinaan tarvittaisiin isompia rakenteellisia ratkaisuja.

Vammaisneuvoston näkökulmasta esteettömyystyöskentelyn systemaattisuutta ja tehokkuutta on kuitenkin haitannut koko ajan selkeän yhteistyökumppanin puuttuminen kaupungin organisaatiossa. Rakennusten ja palvelujen fyysisen ympäristön esteettömyys ei kuulu varsinaisesti kenellekään. Esimerkiksi suunniteltua Yritystalon esteettömyyskartoitusta on ollut vaikea saada käynnistymään, koska talossa on kaupungin monen eri toimialan ja -alueen toimintaa, jolloin kenelläkään ei ole asiassa selkeää vastuuta.

Vammaisneuvosto esittää, että kaupunkikehityslautakunta ryhtyy toimiin Riihimäen kaupungin tilojen esteettömyysyhdyshenkilön/esteettömyysvastaavan nimeämiseksi. Esteettömyysvastaavan tehtävään kuuluu:

1. nostaa ja pitää esteettömyys esillä kaikessa tilojen suunnittelussa ja käytössä aivan samalla tavoin kuin niissä huomioidaan esimerkiksi ilmastointi tai pelastautuminen
2. kysyä kaikissa suunnittelun, kiinteistöhuollon, korjauksen ja käytön palaverissa ”*Miten esteettömyys on ajateltu huomioida?*” ja siten kehittää henkilöstön asenteellisia ja tiedollisia valmiuksia
3. käynnistää kaupungin tilojen esteettömyyskartoitusten ja -oppaiden toteuttaminen sekä ylläpitää verkossa ajantasaisten esteettömyysoppaiden sivustoa
4. huolehtia, että kiinteistöhuollon sekä katujen ja muiden ulkoalueiden kunnossapitohenkilöstöllä on ohjeistus esteettömyyden ylläpitämisestä ja
5. huolehtia, että ulkoa ostetuissa katu- ja kiinteistöhuollon kilpailutuksissa ja sopimuksissa on huomioitu esteettömyysasiat.

Nämä asiat eivät toteudu hetkessä, mutta esteettömyysvastaavan olemassaolo varmistaa, että vähitellen kaupungin tilojen suunnittelussa ja hoidossa esteettömyys on luonteva asia, josta huolehditaan.

Kyse on tiedollisesta ja asenteellisesta muutoksesta, jolla osaltaan mahdollistetaan kaupunkistrategian tavoite erilaisten ihmisten kohtaamisesta, jossa asukkaat otetaan mukaan kaupunkimme suunnitteluun ja kehittämiseen. Vain siten syntyy uudenlaista luovaa kulttuuria ja yhteisöllistä toimintaa.

Riihimäellä 1.11.2019

Riihimäen kaupungin vammaisneuvosto

puheenjohtaja Pirjo-Liisa Snellman-Tenhunen

sihteeri Leena Toivonen